„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваког петком и недељом на целом табаку, а уторком, на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
за годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 141. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 13. СЕПТЕМБРА 1892. ГОДИНА XXVII.

ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ.

РЕЧ ДВЕ ПРЕД САБОР.

„Bud. Hirlap“, а по њему и сви остали престонички листови јављају, да се на највишем месту решило, да се наш народни црквено-школски сабор сазове или крајем октобра или почетком новембра месеца.

Никад можда, од како Срби с ове стране Саве и Дунава живе својим автономним животом, није се појавила тако жива жеља у свима круговима српским као у овај мах; сви Срби без разлике странака политичко начелних очекују нестрпељиво, да се састане наш народни сабор, који би имао да већа о бољитку или можда о злу народне наше автономије.

Чињенице, које претходе састанку овогодишњег састанка саборског значајне су у толико, да се сви без разлике добро морамо узети на ум и добро промислити о раду и делању идућег сабора. Јер саборски састанак овогодишњи има много да каже, има много да реши. Од његовог вотума зависи тако рећи опстанак наше автономије. Од његових одлука зависи, да ли ће се у нашој автономији очувати суверенитет народне воље, или ће народна воља морати да падне под смртоносним ударима, које хоће да нанесу згради наше автономије присталице калуђерске системе и људи, који дођоше не вољом народа већ силом државне власти у сабор. Од идућег сабора зависи, да ли ће пород српски имати бар неку мрву права у својој управи, или ће и онако већ окрњеном автономијом — тим јединим нам још благом народним управљати непосредно господа у Будимпешти преко верне слуге своје, данашњег патријарха српског Георгија Бранковића.

Да, та питања морају се наћи на усницама сваког свесног и ваљаног Србина, који мисли и премишља о бољитку судбе свога народа. И сабор ће се можда састати. Састаће се по сној прилици за кратко време. И баш за то, што до састанка српског сабора има још мало времена, потребно је, да људи, који свесно и поштено, без икаквих личних интереса и користољубивих намера желе добра и раде на добру свог народа, буду на опрезу. Ти људи, које је воља народа, она чиста и одушевљена воља народна, којој се сви клањати морамо, послала на сабор, поклонила им највеће поверење, које народ српски у овим крајевима може поклонити, морају бити на опрезу, да сложно и заједнички као један човек одбију оне бурне вале, који прете да ће прогутати и ово мало наше автономије и то мало крвљу предака нам стечених права наших.

Много и много је нама повељама и дипломама зајемчено. Много и много нам је обећано, док бејасмо потребни. Док се српска крвца лила по свих крајевих горде Европе Србину у овим земљама дато је место у прочељу, данас је Србин гурнут под астал, да чека и очекује, хоће ли му се са политичког стола добацити која мрвица, да се засити. Место богате политичке хране, Србин је осуђен да се храни политичким мрвицама и огризинама.

Одузеше нам школе, где год могоше запоставише нам језик свугде и на сваком месту. Осудише нејаке Српчиће, који тек сађоше са топла крила мајчина, да се одгајају из мале малине благотворношћу државне идеје. Гоне нам све што је боље и слободоумније, а истичу све оно што је назадније и несрпскије. Данас се ради на том, да се наше највеће благо, наша автономија сведе на што мању вредност. Ради се на том, да се сви живи удови на телу автономном одвоје, да нам се остави мртав костур, без живости и снаге. Ради се на том, да нам се као на пропалој болти остави цимер, а еспап да се подели међу оне, којима никад није доста свог, већ непрестано теже за туђим.

Па, ко је крив, да смо ми дотерали дотле? На ово питање није тешко одговорити. Криви смо ми сами. Да је у нас слоге, да је у нас споразума, да у нас није оних несретних људи, који теже непрестано за нечим вишим, који теже да задовоље своје личне амбиције, и за љубав том жртвују уверење а бољитак народни бацају у запећак, ми би били прутће јако у снопу, који се не би смео шале дирнути. Овако, растројени, поцепани, ми смо сламка, коју вали живота политичког бацају и тамо и амо, док не наиђемо на стену, о коју ћемо се разбити сасвим.

Живо се сећамо свих оних тренутака, кад је са попришта политичког нестало Германа Анђелића, који оде Богу на истину, да за своја земаљска „вољнаја и невољнаја“ каје и одкајава пред највишим судијом. Сви одахнусмо тада, мислећи, да ће животу нам автономном синути сунце среће и напретка, да ће автономија наша почети гредети природним и правилним колоском. Уздасмо се да ће сваки архијереј — који био — кад седне на престо Арсенијев имати свагда пред собом слику свог претходника, те порадити на том да између народа и јерархије створи слогу и споразум. На престо српских патријараха и митрополита седе данашњи патријарх српски. Како је доспео до тог високог места, то нам је свима врло добро познато. Герман је сео на патријарашки престо против воље већине сабора, а Георгијевом избору дат је неки законити вид. Ми га — као пријатељи реда и поретка, покорни закону признасмо за највишу поглавицу црквену. Речи његове, изговорене приликом инсталације, одјекнуше по васколиком народу српском. Оне нам улеваху наде, да ће можда још све добро бити. Бејасмо готови да заборавимо сва пређашња дела Георгијева, која почини као прота сомборски и епископ тамишградски, а све за љубав мира и слоге. Али за кратко време осети народ српски, да је љуто обманут. Место покушаја, да се мирно споразуме са народом својим, он прикупи око себе чету људи саможивих, вољних, да се до земљице црне клањају свом господару. И у друштву с њима поче радити не на бољитку већ на зло и несрећу народа свог. Није дуго време потрајало, а његове апсолутистичке тежње изађоше на видик. Девиза његова: Или се поклони или се уклони, постаде и сувише јасна.

Отпоче гонити своје противнике, у пркос заданој речи својој. У његовој околини појавише се људи, којима је народ одавно судио и преломио палицу над њима. Све што се окумило и сродило с њиме понуди му услуге своје ропске. И све прими он то под окриље своје. А кад смести пришипетље своје, он отпоче свој жалосни рад.

У животу наше автономије остаће црним словима уписана лањска „епархијска скупштина епархије бачке.“ Но то беше тек почетак. Мислећи, да је сломио и скрхао своје противнике у Бачкој, пошао је он покоран својим ћудима и вишим заповестима даље. Да би осигурао апсолутистичку владавину себи и својим пришипетљама, припреми он злогласни „јединствени статут“, а да би угушио и последњу искрицу слободне воље у наших слободоумнијих и напреднијих свештеника, зготови он „дисциплинарну уредбу“, а да би што пре дошао до ордена, он мало по мало окрњује наш sacrisanctum (светињу), званични српски језик у званичним стварима наших црквених и школских власти.

Све су то припреме, све су то дела, о којима треба да проговори идући нам сабор народни. То су осим других мањих чињеница — главне чињенице, према којима несме сабор, а особито слободоумнији и напреднији део сабора бити нем. Сабор наш мора бити одлучан, мора бити енергичан.

Сви очекујемо нестрпељиво састанак саборски. Али изгледи, са којима очекујемо тај састанак јадни су и жалосни. У сабору нашем данашњем седи јака странка људи, који ће слепо одобравати и климати главом на све, што буде саборски председник хтео. Друга слабија, управо најслабија странка саборска — то су „солидни“ елементи око „Браника“, која ипак хоће да води главну реч, биће, судећи по писању органа јој, и сувише „солидна.“ Она ће гледати, да остану и коза и купус читави. Има на сабору још једна и ако доста малена, али одушевљена странка, странка радикална. На ову странку данас упрте су очи и народа и независне омладине. Од ње се с правом очекује, да ће без обзира умети потражити рачуна за сва недела, која су почињена за ере Георгијеве. Она ће, држимо, умети мушки стати на браник народних права и у свези са оном неколицином, истина, за сад нерадикалних, али бар по изгледу независнијих елемената, покушати, да одбије са наше автономије смртоносни мач, који јој се виј над главом.

Па и нек падне у борби са мамелуцима. Она ће бар моћи изаћи светла образа пред народ и казати: Народе, ми учинисмо што могосмо. И народ неће остати равнодушан, омладина неће остати нема. Рећиће се: „Мало их је, ал' су људи!“ а у овим приликама данашњим, мислимо, да није ни то на одмет.

У Б. К.

Поглед по свету.

— У истарском сабору, споменули смо већ у кратко, дошло је приликом његова отварања, до бурних призора. Кад је хрватска и словеначка странка приметила да је влада за свога заступника изаслала витеза Елушега (који је код Хрвата омражен, јер их је као сресски капетан немилице прогонио) устала је и почела викати: „Срамота!“ „На поље с њим!“ Следећег дана, кад се имао оверовити записник прве седнице и пошто је у њему било уписано, да су Хрвати викали: „Pereat!“ устао је посланик Спинчић, и захтевао је да се записник исправи, јер да се није викало: „Pereat!“ Председник (Талијоман) нехтеде му дати реч него је два пут прекидао седницу и викао је канда је полудео — но ипак је Спинчић успео да рече, што је хтео рећи. Наравно, да је услед тога било опет велике буке. Посланик Лагиња, захтевао је да се распусти сабор и земаљски одбор, па да се управа

ЛИСТАК.

АМЕРИКАНСКИ ДЕТЕКТИВ.

„Ви сте луда. В. Е. М.“

Банкир Јанес Долар примио је писмо и ово прочитао; па ће невесело промрмљати: „Одакле он то знаде?“

Пре него се и могао на истакнуто питање досетити одговору, неко тихо закуца на вратима.

— Унутра!

У собу ступи лепо одевен човек и наклонивши се уљудно, представи му се овако: „Зовем се гласовити детектив Бурнстине и дошао сам да вам се препоручим ако ме устребате. На пр у случају крађе, фалсификата или овом слична. Човеку и не пада све на ум, што му се може догодити.“

Госп. Долар климне главом па одврати:

— Превара и слична шта данас ми не лежи на срцу. Али би хтео дознати, ко ми је писао ево ово писмо — и рекавши пружи он детективу оно писамце, које је мало пре прочитао. Детектив га узме и прочита:

„Ви сте луда. В. Е. М.“

— Хм! хм! — промрмља детектив — Није лака ствар. На писму није нико потписан. Но, ја се зовем Бурнстине, а то је толико, да ћу ући у траг писцу.

— Дајем вам на то право.

— И хиљаду долара предујма, — надовеже детектив.

— Ево.

Прођоше неколико недеља а банкиру сваког дана писмоноша носи исто писмо; детектив га непрестано мољаше за предујам јављајући му, да је већ ушао зликовцу у траг и да ће га скоро ухватити. Но у пркос тим уверавањима госп. Долар сваког дана пре ручка читао је:

„Ви сте луда В. Е. М.“

На једном се сети детектив врашке досетке. У „Хералду“ уврсти он оглас:

„500 долара!

В. Е. М. добиће одмах 500 долара под условом, да даде своју тачну адресу. Јамчи се тајна. Б.... Уптовн Оффице.“

Али В. Е. М. се није јавио а лукавоме детективу не преостајаше друго, него да напише други оглас. Он сад овако јави у „Хералду“:

„В. Е. М.

Ако се не јавите за 24 сахата, гледајте шта ће бити с вама. Познати сте пам и не гоните до крајности.

Б.... Уптовн Оффице.“

И опет прође много дана а В. Е. М-у ни трага; само што је непрестано сваког дана банкиру шиљао исто писмо.

Бурнстине замоли банкира, да му да још новаца. Сутра дан „Хералд“ је имао овакав оглас:

„Пошљедњи пут!

Ако се до сутра не јави В. Е. М. и не назначи своју адресу онда ћемо му је ми изнети у јавност.“

После оваковог огласа невољни банкир прими писмо овог садржаја:

„Луда сте и остајете! Ако мислите да ћете ме сазнати преко оних лудих огласа, онда не знам ко је луђи: ви или ваш блесасти детектив. Не марим за ваше претње а сваког дана пијем 7 чаша пива и три чаше ракије, па остајем и сад и увек код свог непоколебивог уверења, да сте луда. В. Е. М.“

Исти дан Бурнстине бијаше код председника републике у Уашингтону. Саопшти му све и увери га, да је у питању част чувеног банкира а председник пошаље следећи телеграм:

„Генерал В. И. Шерман у С. Луј.

У Њу-Јорку се кроз 8 дана мора наћи 10.000 војске. Војници да путују en civile. Остало, што морате радити, саопштиће вам гласовити детектив Бурнстине. Председник.“

Војници дођоше у Њу-Јорк. А официри се састаше у Томанхавл-у, где је приспело и преко 300 детектива. Бринстине први започне говор: „Познајете ме. Зовем се Бурнстине, гласовити детектив. Морам извршити врло тешку задаћу. Чувени банкир Долар ево је 6 недеља, да сваког дана прима оваки лист:

„Ви сте луда! В. Е. М.“

Сад сам дознао да тај непознати клеветник није сваке вечери 7 чаша пива и три чаше ракије, и на томе сам саставио ратни план. Војници и детективи разделиће се вечерас у 4000 овдашњих пивара и гостионица и наредба је да сваког ухапсе, који оволико пије.“

Банкир, присутан у овој скупштини, скочи и од весеља загрли детектива. Официри се немогоше за доста надивити његовој досетљивости.

И како је детектив заповедио, редари и војници извршише. Банкир је све платио. Сутра дан било је затворено до 3500 особа, и то 2000 војника en civile и 1500 редара Али онога, кога су тражили не ухватише.

Сутра дан дође по обичају банкир Долар у канцеларију. Тамо није било благајника. Он сам отвори велику благајну — али како га тек изненади, кад виде, да је — празна!

Кесе с новцима, менице, облигације, лозова, златне и сребрне новце све однесоше а у место тога нађе несретни банкир једно мало писамце и прочита:

„Ви сте луда. В. Е. М.“

Благајника В. Е. М. је нестало. Отишао и он и новци а банкир се удари шаком по челу па у очајању ускликне: „Сад разумем. Он то знаде врло добро!“ По талијанскоме.

преда људима, који су непристрасни и који ће имати вољу и кураж да у истини изведу равноправност Хрвата и Словенаца Но, разуме се, бадава је говорио јер су Талијани у већини, па насилно раде што хоће. Сабор је већао само 7 дана и онда је одгођен.

— Француски министарски савет решио је да се парламенат има сазвати за 6. (18.) октобра о. г. Пошто је парламенат изабран у октобру месецу године 1889. то овим заседањем почиње четврта и последња година његове власти, па се поговара да ће за то време већати о новом изборном реду.

— „Новоје Времја“ доноси здравице које изрекоше цар и генерал Гурко приликом војених маневара у Ивангороду. Цар рече: „Хвала Вам, господо, на свему. Ја сам са свим задовољан. Маневре су обављене врло добро а исто и инспицирање војске. Приликом инспицирања (прегледања) моје срце је ударало радосно, те сам сретан што сам нашао моју војску у тако сјајном стању.“ Гурко је наздравио овако: „Дозволите, Ваше Величанство, нама, члановима Ваше, неограничено одане Вам, а усуђујем се рећи и изврсне војске, да подигнемо наше чаше у здравље и на славу В. В. нашега врховног вођа и оца, који милостиво гледа на наше несавршенство.“ На то је устао цар и загрлио је Гурка, те му је поновно захвалио на сјајном стању његовог војеног округа.

— Либерална ера у Србији почиње доста брзо да показује, да су данашњи либерали они исти силници какви су били и стари. Против Ранка Тајсића дигли су оптужбу ради буњења но и та им неће упалити, пошто ће се тешко наћи сведоци, који ће бацити свој образ под ноге. У Параћину и Хаџибеговцу напали су либерали на радикале те је у овом последњем месту убијен један радикал. То је прва крв која је потекла Нека пазе либерали да им не буде притесно, ако се реше радикали да силу силом одбију. Бегаће онда на све стране.

— Прича се да ће почетком октобра доћи у Беч немачки цар Вељем да посети нашега цара, пошто је од дуже времена већ уобичајено да се та два цара сваке године ма где састану. У Немачкој, веле, да су врло љубопитни на последнце тога састанка. Ми држимо да ће тај састанак бити прости израз учтивости и пријатељства које постоји између та два цара.

Избор жупанијских скупштинара у Илоку.

Као што вам је већ брзојављено, обављен је 3. (15.) септембра у Илоку избор жупанијских скупштинара уз највећу пресију котарског предстојника Плате Михајловића, илочког Хаци-Лоје. Наш се Платица сложио чак и са стеклишима, само да изигра кандидате српске радикалне странке. Сви чиновници, пасари, ексекутори, учитељи, начелници, натароши итд. морадоше под претњом отпуста, или пријаве земаљској влади, за његове стеклишко-владине кандидате гласати.

Жалосно је било видети, како је морао на команду чак и котарски судац Стефановић са својим судским чиновништвом оставити суд, доћи и гласати на онога, на кога му је наш Хаци-Лоја заповедио. Било је неколико случајева, да су неки и по два пута гласали.

Но било је између општинских чиновника и сјајних изнимака, који се не хтедоше самовољи Хаци-Лојиној покорити, него гласаше за кандидата српске радикалне странке, а то су: черевићки начелник Живан Гачулић, беочински начелник Свирчевић и још двоје-троје; али да, то су људи из народа, којима није стало до начелништва, те за то и не клањају се никоме, као обично сви други пензионирци и разне вуцибатине, које нам обично постављају за општинске чиновнике. За то треба све наше општине да се угледају на Черевић и Беочин, те да бирају начелника увек између себе, а ни по што да пуштају странца, а особито којекакве пензионирце и друге пробисвете, који су научили само клањати и народ гулити.

Пре започетог гласања — помислите само, тај безобразлук — позвао је наш Платица себи у писарну неколико бирача, међу овима и наше кандидате, те им стаде причати, како је нама потребан мир и слога, па за љубав мира и слоге да наши кандидати одступе и гласају сви за његовог стеклиша Иноценца Јакшића и владиновце: Стеву Којића, начелника у Ердевику, и Николу Ђуричића из Визића, и још томе додаде, да је Јакшић брат заменика државног надодветника, Никодима Јакшића, па ће нам он кроз протекцију свога брата много шта моћи урадити итд.

На то се диже брат ђока Савић из Черевића те рече, да баш за то, што је Јакшићев брат високи чиновник, не можемо за њега гласати, јер ће исти морати по команди свога брата, односно земаљске владе радити, што год му се заповеди, и да ми не можемо од наших кандидата одустати.

Коста Арсенић рече, да би била издаја и вероломство, кад би он сада у последњем часу са својим друговима од кандидатуре одустао, и да он то, као члан и кандидат српске радикалне странке чинити не може, нити ће тако шта учинити док год га траје. За тим заиска, да се пређе на гласање, велећи: „Ако сте већ хтели споразума, требали сте нам раније доћи, јер треба да знате, да је наша странка у овоме котару фактор, са којим мора свако рачунати“ итд.

Дакле, прешло се на гласање, а Платица, наш нови Хаци-Лоја, по примеру свога старијега брата, иришког Хаци Лоје, започе свакојака насиља, само да нас сломије и победи.

Наши бирачи, а и наши кандидати, не надајући се, да ће имати са Хаци-Лојом посла, нису се толико ни заузимали, да сви бирачи дођу на избор; али за то ипак дођоше наши око две стотине на биралиште, и то би било доста, да победимо ону црну и паклену душу илочког оца гвардиана, који је толику мржњу овде у овоме котару, а нарочито у Илоку, посејао. Но међутим је наш Хаци-Лоја склопио алијанцију са фратрима и с осталим стеклишима, те тако ми само до некле победисмо и могосмо протурити само једнога нашег кандидата, Косту Арсенића, јер и многи поштени и језуитизмом фратарским не покварени католици гласаше за свога сагрђанина Арсенића.

Кад је који наш бирач предао цедуљу са именима наших кандидата и рекао: „Ево, на ову тројицу гласам“, Хаци-Лоја би се на истога продерао, ружећи га свакојако, и не хтеде примити цедуље, него захтеваше, да му усмено имена каже; а цедуље својих кандидата примао је сам лично и он сам имена читао.

Ако је који од наших заборавио скинути шешир (избор се обављао у авлији кот. области) кад је био прозван, тога је називао свињом и другим погрдним речима; а за цело време избора, непрестано је нашим гласачима претио са жандарима и затвором, викајући као да је полудео. Шта више, једноме старцу од преко 80 година, Лазару Доронићу, јавно је на биралишту рекао, да гласа за његове кандидате. На то устаде Живан Гачулић, черевићки начелник, те у неколико испрескака Хаци-Лоју и рече: „Кад ви препоручујете ваше, то вам ја, чико, (тако зову старог Доронића) препоручујем наше кандидате“, на што чика одговори: „И ја мислим тако; Арсенић је наше дете, а и она друга двојица, па ћу за њих и гласати.“ Е сада да вам је било видети нашег Хаци-Лоју како је скочио на Гачулића, како сме он, начелник, његов потчињени, да се ту меша и против њега устаје; ух, у мало што није из коже искочио! Али му Гачулић одговори: „Кад ви имате права саветовати, на кога ко да гласа, онда то право имам и ја.“

Такви начелници, као овај што је, требају нама, па за то и кличемо: Живео Живан Гачулић, начелник черевићки!

Хаци-Лоја је општинским чиновницима претио са отпустом, учитељима са суспендовањем, а осталим чиновницима са пријавом земаљској влади, ако се ко од њих усуди за наше кандидате гласати.

Неколико општинских кола летили су по целом Илоку и шокачким селима и купили бираче за Хаци-Лојине кандидате (у српска села није смео ни шиљати, јер тамо је сам овејан радикал) и тако које с брда које с дола, које силом и највећом пресијом срушио је Хаци-Лоја наша два кандидата, али Косту Арсенића против кога је највише потегао сву своју војску и силу, није могао победити, јер Арсенић има и међу католицима својих људи и пријатеља. Наша странка је у овоме срезу у огромној већини од свију странака и да наши, не сви него само још њих 25 дођоше, победа би била на нашој страни, јер су остала наша два кандидата само са 24 гласа мањине пропали; али не надајући се овако ужасном тиранству Хаци-Лојином, нисмо покренули онолико војске, колико је требало, но ова ће нас лекција опаметити за други пут. Коста Арсенић је рекао Хаци-Лоји, да је то шкандал и срамота, што он јавно чини пресију, па знате шта му је Хаци-Лоја одговорио? — „Па чините и ви пресију, ако можете.“ — Дакле сам признаје, да чини пресију и још се тиме дичи, па с подсмехом вели: „чините и ви, ако можете“; али да, ми немамо пандуре и жандаре, те нам се за то спрда.

Па онда какав је још нитковлук употребио наш Хаци-Лоја! Тек у очи самога дана избора дао је огласити по селима, да ће бити у Илоку избор, а у селима, у којима се надао за себе имати бираче, просто је дао са пандурима бирачима заповедити под претњом глобе, да тај и тај (за којег је држао, да ће онако како он хоће) сутра кот. области дође, а наравна ствар, да их он прво „абрихтује“ и да им запрети.

Сирома Хаци-Лоја слизао се са фратрима и стеклишима, држећи Јакшића за владиновца, али се љуто преварио и ужасно насео, јер Јакшић је исто таки стеклиш као и илочки патер гвардиан et consortes.

Честитамо г.г. Николи Ђурчићу и Стеви Којићу, који су се дали од илочких фратрова и Хаци-Лоје кандидирати; но и они ће скорим искусити стеклишко пријатељство, као што је то и наш Платица, јер као што чујем, ти исти Хаци-Лојини савезници приредише му велику демонстрацију приликом његовог опроштајног „банкета“, но о томе ће се ваљда наћи когод из Илока да вам пише.

Још нам је опоменути браћу у старо-пазовачком срезу, да се чувају слатких и медених речи Платициних. јер за Платицом је увек Хаци-Лоја, т. ј. они су сједињени у једној те истој особи, и тешко свакоме оном, ко у његово канце падне.

Браћо, он ће вам испрва ласкати, али се не дајте заварати, јер је та багра људи најопаснија; он ће вас хтети завадити и поцепати, али се ви не дајте, него будите сложни.

На послетку велимо нашем слатком Платици односно Хаци-Лоји: Сретан ти хајдац, и дај Боже, да се никад више не повратиш у наш срез! (А ми велимо: Живео Коста Арсенић, Живан Гачулић и сви остали тамошњи вредни радикали! Ур.)

У Черевићу, 9. (21.) септембра 1892.

2×2=4.

БАСНА ИВАНА КРИЛОВА.

Пас, Лав, Вук и Лисица живећи у суседству, уговорише међу собом да лове сви заједно звериње, а што улове да поделе на равне делове. Не знам како и чиме, али знам да је одмах у почетку лисица ухватила једнога јелена. Она то достави друговима с поруком да дођу и поделе срећан лов, јер добитак није хрђав.

Они дођоше, дође и лав. Овај се накострешши, погледа наоколо другове и рече: „браћо, има нас овде четворо, па на четворо треба и јелена растргнути.“ Сад почну да деле. „Погледајте, другови; ево, овај је део мој по уговору; овај ми други припада неоспорно као лаву; трећи припада ми за то што сам најјачи, а к оном четвртом који би се од вас усудио да се са њушком приближи, погинуће истог часа.“

Ова басна много је поучна, особито за наше јужно-славенске народе. Они се препиру и свађају око имена, вере, и све што је апстрактно, а заборављају што је позитивно, као језик и народност. Тражи сваки да се увелича преко природних граница пленом свога брата, док не дође лав, а то је странац, па све прогута на њихове очи и остави их с празним желуцем да и даље сањају о уображеној величини.

Овако ја поздрављам појаву „Дубровника“ који је, како видим из два већ примљена броја, пошао честитом стазом љубави и братског измирења на основу правде. Хоће ли у томе успети? не верујем, јер су страсти прекипеле и заслепиле оне, којима је слога највише потребна. Ипак „Дубровник“ чиниће своје: Србима светлати лице и држати свест будну.

Ово не пише никакав фанатик, ни лично заинтересован човек, него старац, који ако је певао:

„Ја сам Србин, старога
„Дубровника син“ и т. д.

певао је са не мањим одушевљењем:

„На ноге, на ноге“
„Хрвацки људи!“ и т. д

Његов глас дакле не може бити подазрив. Пре тридесет и више година споразум међу Србима и Хрватима био је свечано потписан и у Загребу и у Београду од њихови и наши људи. Срби се и сад њега држе; али на жалост Хрвати га забацише, са својом и нашом штетом Лав Криловљев, лав!

У Београду, 9. јулија 1892.*)

*) Овај мали подлистак доносимо из „Dubrovnika“. Написао га је Дубровчанин и наш познати српски књижевник Матија Бан. Уредн.

ДОПИСИ.

Стари Бановци, у котару Старо-Пазовачком, 1. септембра 1892. Проневером, коју је учинио у нашој општини бивши наш оврховодитељ Јован Кириловић и може бити други, није учињен крај нереду у нашој политичној општини.

Ја узимам перо у руке, да стање наше политичне општине опишем будућем нашем котарском предстојнику господину П. Михајловићу; јер се сви од вас надамо, да ћете ви нереду у нашој општини крај учинити, и да нећете као други до сад предстојници слушати Николу Петровића, котарског лечника Ностија и друге прапорце Николе Петровића; којима је стало само, поједине, па ма они и најпоштенији били гаравити код политичне области; да би њином пакосном и осветљивом срцу угодили; а понајвише у тој освети гледајући свој лични интерес. Наш садањи а може се рећи и бивши котарски предстојник г. Шајбл, као добар човек, није се могао отрести пазовачки прапораца а понајвише Николе Петровића; који се уздигао као неки Наполеон у Старо-Пазовачком котару и који хоће по свима општинама да ведри и облачи а котарски предстојник само да буде фигура

Наша општина је једна од најбогатијих у овом котару, има преко 200 ланаца комасиране, добре ораће земље, која се издаје годишње под закуп те се тако добије годишње аренде до преко 5000 ф. Крај свега тога не може општина никад главе да дигне, но вечити дуг влада тако звани: „намет на вилајет“ то је пак кривица до рђаве управе.

Чешће су се појављивали неки Наполеони, који су свој уплив код краљ. котарске области злоупотребљивали и протекцијом намештали у нашој општини, своје кумове и пријатеље, људе за то неспособне само ако је силних Наполеона то интерес захтевао. Наравно да кроз толико година поред овако лепог прихода, није општина могла главе дићи, јер где се год згодна прилика указала, „Böhmischer Zirkel“ није изостајао.

Како ступите, г. Михајловићу, у наш котар дознаћете за наведену проневеру учињену у нашој општини, и уверићете се да исту проневеру неби био у стању спровести оврховодитељ Ј. Кириловић, да је бивши начелник Лазар Томашевић више разумевао; но ради неспособни људи мора цела општина да пати.

Од како наша општина постоји, г. Михајловићу, још нигда није било толко јагме и отимања о начелничку столицу као што је сада; пошто је упражњено место за начелника.

Сваки појединн општинар компетовао је и компетоваће за начелника са пуним уображењем, сваки мисли: ја сам најбољи, најспособнији и најпоузданији да заузмем начелничко место, а кад тамо већина њих компетују којима треба времена да се очита „два оченаша и једно вјерују“ док своје име срицајући подпишу, наравно да нису непоштени људи али способности никакве немају.

Да не говорим г. Михајловићу, да би требало, строго узевши, један начелник да је права свршио, али треба барем колко толко да дођу људи у кандидацију који способности имају. Ја сам уверен да ће, г. Михајловићу, Никола Петровић, доктор Ности и остали Петровића Николе прапорци гледати, да њиховим упливом код вас, наместе за начелника у нашој општини, кога они хоће, па ма и немао способности; — само ако то њихов интерес захтева, а код неких и то: да њино осветљиво срце задовоље и искале, може бити и над најпоштенијим људима. Пазите!

Један Старо-Бановчанин.

Лапац у Лици, 3. септембра. Ево ме цијењена „Заставо“, да ти се јавим и ја из овог далеког и забитног српског краја. Најмилије би ми било, да ти могу јавити какву вијест, која би обрадовала и тебе и свакога, ко води рачуна и интересује се за сво Српство на све четири стране; али на жалост, таке су вијести овдуд од нас тако ријетке — Боже прости — као бијеле вране.

Љетина мршава и шарена, као обично у овијем крајевима, а, Бога ми, и осталога доста штошта попетљано и наопако, што би баш требало и морало да не буде тако; јер што је од божије, ред је подносити, — али што је од вражије, то нам је мука!

У овај мах највише нас интересује на ново устројена котарска област и суд, које почимају уредовати 1. окт. о. г. И ето, дакле, послије толиког дугогодишњег мољакања и најпослије претешкијех жртава, успјесмо и ми да докажемо неопходну потребу суда и котара у нашем мјесту, што ћемо ето на скоро и добити. И доиста нас је ово све јако обрадовало. А и како не би, кад узмемо на ум разне потешкоће, које смо имали да савлађујемо, док смо потпадали под котар и суд удбињски. Осим свега осталога, кад се само сјетимо, да је сиромах човјек за шестурину горарине, или другу какву тричарију, морао зими да предире високе сњеговите планине, гдје га је на сваком кораку смрт чекала, — па да се не веселимо!

Овијех дана долазе нам чиновници, те почимљу, као што рекох, 1. окт. уредовати. Већ у напријед им кажемо, да их овдје чека врло опсежно, али и врло запуштено поље рада — а ово се нарочито тиче котарског престојника. Он ће имати у првом реду да лијечи ране, које су нам задане несавјесним, пристраним и самовољним поступањем његова претшасника у ове двије посљедње године. А то ће бити онда, ако нови престојник, осим осталога, буде имао и љубави према овом народу, а колико нам је досад познато, то канда неће изостати.

И тако ће нестати на скоро страха и трепета, који бијаше ушао у срце и кости кукавог народа од пријетња пришипетаља и родова досадашњег престојника, особито по Небљусима и Даљанима. Јер није шала бити: данас поштен човјек а сутра сумњивац, на правди Бога! Или: данас почашћен од народа, а сјутра самовољно свргнут исто тако, итд. итд., јер далеко би нас одвело, кад би све овако пикантне појединости набрајали, што су се десиле за управе овога несавјесног и шкандалозног престојника, а понајвише за вољу споменутијех пришипетаља, који у томе послу имађаху пред очима увијек своје прљаве рачуне.

И ето, хвала драгом Богу, на скоро ће дакле и име „Мате“ заиста престати да буде тако страшно народу, као што до сад бијаше, особито, кад га н. пр. онако мефистофелски изусти небљушки попо пред својом пресретном паством, — а и о овом Божијем угоднику, проговоћемо други пут малко опширније!

А сад, у то име, т. ј. да се неповрате времена пошљедњих двију година, поздрављамо наше ново чиновништво, а на челу му котарског престојника, — који ће чини нам се, и хтјети и умјети да залијечи споменуте ране и да енергично и успјешно узради на опћем напретку повјереног му котара, — кличући уједно и пијаном „Мати“ пошљедње — сретно!...

Шуцко.

Из арадског среза. Читао сам у 105. бр. „Браника“ од ове год. извештај о учитељском збору нашег протопопијата, држаног у Сиригу 26. и 27. августа о. г.

Тај је извештај написао неки „Витко“ (?) из горњег Баната баш онако, како је „чуо“ и „видео.“ Е, то је све лепо и красно, али ја питам г. „Витка“, како може он писати извештај о том збору, кад збору ни присуствовао није. Та да: или на збору није био, или је — и ако је био — спаво, па уснио да г. Ст. Нађвински предлаже, да збор изда повереницу госп. Н. Ђ. Вукићевићу, а збор једногласно прима!!!!

Зар није као што рекох? Да сте на збору били, неби могли г. Витко оно написати што не стоји, а ако сте били па уснили, не треба примати за готово, јер „сан је лажа, а бог је истина.“

Ја знам, да сам био на збору, па знам до душе да је већ првог дана скоро сав дневни ред изцрпљен био, а знам и то да су другог дана само читана „правила за устројење...“ али не знам то, да је г. Нађвински с тим предлогом и излазио, а још мање да је збор једногласно примио да се изда у опште каква повереница.

Него знам опет то, да се г. Нађвински спремао да тај предлог изнесе али видевши, да на збору нису: Нестори, Раље, Пајице, Озрени и т. д. и нађушивши да ће једногласно исмејан бити, не сме де о предлогу своме ни беле изустити.

Но, ако је г. перовођа сам у име целог збора — у истини повереницу скројио (а таки шта не могу?), онда позивам браћу учитеље овог среза да се на идућем збору г. Ст. Нађвинском као перовођи неповерење даде, и да се упита: ко је њега овластио да нешто уради сам у име целог збора, а збор о том ништа незна. Та ваљда није он најпаметнији, ако је перовођа?

Нека је још и то знано, да г. „Витка“ (?) знамо, па ако оно што је у извештају надржао не стоји, да ће се и њега питати: како је смео и помислити да напише о збору оно, што ни налик није? Осталу браћу учитеље молим пак, да идућег збора ако не забораве, те тако ћутке прећу на дневни ред, јер ако овако и даље устраје, да ли ће то бити у потпуном смислу учитељски збор?

Један са збора.

Бобота. Јуче, на дан Рождества Богородице, добисмо с благословом божјим једну овчицу више у стадо православно. Тога дана на име пређе у нашу лепу веру православну овдашњи сељак Томо Широк.

Кумовао му је челик-Србин Љубомир Милинковић, ратар из Боботе. Нека му је част!

Ову свечану функцију обавио је у св. ђурђевској цркви пре св. литургије овдашњи лични капелан г. Ђорђе Мишић.

Кад после обављеног тог свечаног акта изиђосмо из цркве, рећиће ми Томо: „Ко ми сад сме рећи, да нисам „православни“, него „шокац“, кад осећам, да сам телом и душом Србин.“

Нашој браћи Хрватима као да пара уши реч: „српско-православни“, као што им и „ћирилица боде очи“.

Ми их сажаљевамо, што су тако слаби на первима, ал шта ћемо, наше им сузе не помогоше!

Зољевић.

Вести из народа.

— **Из Баната** нам пишу: Г. уредниче! Ваш одговор: „Српско народно позориште и његови адвокати“ сувише је благ Кад се већ г. Веља М. Миљковић редитељ и глумац српског народног позоришта, знао онако безобразно цилитнути у 38. броју „Садашњости“ и кад ето баш јавно пита; шта више дрско се позива (у оној својој фамозној изјави) на све местне позоришне одборе, да он „ни једну једину, ма и најмању погрешку а не чак свињарију“ — починио није. А једва је четири године прохујало како је у сред Новога Сада а пред лицем слав. сред. позор. одбора, као Филеас Фог у комаду „Пут око земље“ трештен пијан обишо око земље..... Ако је то г. Миљковић „случајно“ заборавио, нисмо заборавили ми који смо имали „част“ гледати га оног по њега кобног вечера!

Заиста велики квантум дрскости од г. редитеља и глумца срп. нар. позоришта — Веље М. Миљковића!!!

Један од она три дописника.

Вести из места и са стране.

Главна скупштина Матице Српске одржана је јуче. Био је присутан доста леп број чланова из Новог Сада и са стране. Опширније извешће о тој скупштини донећемо у идућем броју.

Венчање. Наш пријатељ, дични српски родољуб г. Стојан М. Протић, председник пореске управе у оставци, венчаће се данас 13. септембра о. г. у саборној цркви у Београду, са дражесном госпођицом Јелисаветом, кћери одличних родољуба Миленка и Персе Стевановић у Смедереву. Ми од свег срца честитамо и молимо од Бога свако добро племенитим младенцима. Живели!

Г. Паја Јовановић, власник „Србобрана“ вратио се са лечења кући, те изјављује у „Србобрану“ од прошле среде: да он не само да није примио 31,000 динара из српског диспозиционог фонда него баш ни једне паре, па моли министра-председника г. Авакумовића да јавно рече је ли то истина. Ето, пренаглише се господа, која оборише онако силну ватру на „Заставу“ и „Србобран.“

Владимир Глигоријевић родом из Старе Србије, дечак од 13 година, данас приређује концерат у гостионици Пере Фабрије са програмом српски народни и т. з. севдалиских песама. Пошто смо овог младог српског певача имали прилике чути, то га п. п. публици најтоплије препоручујемо.

Нова клевета. Познато је свима Србима, да су ту скоро и Срби Дубровчани отворили српску штампарију; та се штампарија имала отворити још године 1887., али отворила се сада на заузимање богатог трговца Бошковића, који је и до сада даровао преко 80.000 фор. на српске добротворне цели и који је у Дубровнику пре петнаест година отворио српску православну народну школу и мушку и женску. Познато је и то Србима, да су Дубровчани, чим добише своју штампарију покренули и свој лист „Dubrovnik“, јер до сада једина штампарија тамо неког Претнера није хтела штампати друге листове, осим хрватских — па ето чуда! Истом из београдских либералних кујна изађоше оне недостојне клевете, да је српска радикална влада давала субвенцију „Застави“ и „Србобрану“ одмах а „Crvena Hrvatska“ избацила нове клевете, да је иста влада отворила и ону штампарију и покренула овај лист — „Dubrovnik“ на уводном месту одбија те клевете и називље их подлостима. Било би добро да ово прочитају и либерали и да питају: а ко је овим подлостима кумовао, ко им је био извор?

Оглас. Новосадско ватрогасно друштво саопштава нам да ће се 2. октобра по нов. у друштвеном локалу одржати усмена лицитација за издавање потребитог подвоза. Увети могу се сваки дан видети у друштвеним просторијама.

Равноправност Срба и Хрвата. Почетком октобра по нов. отвара се у Загребу новоустројени женски лицеј. Владин лист „Agramer Zeitung“ пишући у бр. 209. о томе лицеју вели: да ће тај институт вршити народну и патриотску дужност, дочим ће васпитавати Хрватице. А шта је са Српкињама, молимо? Да ли већ мисле и владини листови да их је појела помрчина или могу ли тај завод да полазе само Хрватице а Српкиње не, ма да се за-њ троше и српски новци? Молимо за одговор, јер то морамо знати, да знадемо заузети положај према томе заводу.

Црногорац у служби босанске владе. Ових дана именован је за привременог политичког пристава (адјункта) II. класе код босанске владе син Маше Врбице, Лабуд. Исти је свршио своје науке у ц. и кр. Терезиануму у Бечу и ожењен је са кћерју генерала Милиновића аустро-угарског посланика на Цетињу.

Несрећа. 20. о. м. по рим. догодио се опет један смртни случај у фабрики Редлих, Оренштајн и Спитцер у Беочину. Ово је ове године већ осми смртни случај, па би требало да власт једном енергично посредује, и да овим жалосним а честим катастрофама у фабрици нађе и узроке, те да се исти предупреду.

Либералско поштење. Читамо у „Одјеку“: Господине уредниче, молим вас да у вашем цењенем листу изволите публиковати ову моју изјаву: Указом објављеним у службеним „Српским Новинама“ у недељу 6. о. м. отпуштен сам из државне службе. Нисам очекивао никакве политичке толеранције од наших либерала. Знао сам каквим су образом примили државну управу у своје руке, па сам према томе и судио каквим ће се побудама и смеровима руководити док су на њој. Не бих с тога сматрао за вредно ма и једнога тренутка забављати наше јавно мнење овим мојим случајем, да ме на то не нагони ова околност. У својем програму либерална је влада објавила свечано, да ће, и ако је произашла из једне „одличне“ странке, бити узвишена над уским партијским кругом, и да ће ценити, поштовати и наградити свачији рад, труд, поштење и спрему. Другим речима то значи, да се либерална влада зариче пред српским народом, да ће у државну службу примати и из државне службе уклањати једино са обзиром на рад, на поштење и на спрему. Не могу допустити, да ми људи, као што су наши данашњи министри, и овако посредним путем, оспоравају ни моје поштење ни моју спрему. Одбијајући од себе ту увреду ја чекам г.г. потписнике либералног министарског програма, да ми изнесу ма каквог доказа било о мојем нераду или неспреми, било о мојем непоштењу. У ступцима вашег цењеног листа већ је чешће указивано на случајеве који доказују, како либерали наши не презају ни од најдрскије и најбезочније лажи. Прилика је, ево, да се овим поводом још једном констатује, колико мало либерална влада води рачуна о својој свечано заданој речи. Програм њезин објављен у „Српским Новинама“, под потписима свију министара, није сметао да се од 9. августа развије у Србији партијска нетолерантност, какве је до данас било само у најмутнијим данима владавине Краља Милана. Моје отпуштање из државне службе мислим да је међу многима другим вредно нарочито забележити једино с тога, што ће то до данас бити први случај, да се §. 76 закона о чиновницима примењује, из чисто партијских разлога, на вишег државног чиновника у једном апсолутно неполитичком чиновничком положају, који је међутим тако рећи до јуче отправљао најважније и најделикатније послове државне, и чијим је квалификацијама не може ни у ком погледу учинити никаква замерка. Није такође без интереса ни тај факт, што је министар на чији сам предлог отпуштен из службе, за време радикалне владе добио унапређење и стајао на челу појединих државних администрација, и ако је међутим био члан главног одбора либералне странке. Мислио сам да није залишно све ово утврдити, колико ради упоређења садашњости са прошлошћу, толико и ради управљања у будућности. Београд, 7. септембра 1892. г. Др. М Ђ. Миловановић.

Народ који изумире. Руски научењак Носилов, вратио се ових дана са свога научнога путовања по густим шумама између Урала и реке Об-а, где је видео села у којима станује племе Вогула. Још године 1857., кад је онуда путовао Регули нашао је у свакој колеби становника, а Носилов је тек нашао по 2—3 колибе у којима је било људи. То племе страшно брзо изумире и до неколико година неће бити ни једнога од њих у животу.

Кућа аустријска. Из живота садањег аустријског министра маркеза Баквехема прича се ово: Он је био у своје време у Течену сресни капетан и био је тамо врло омиљен. Једног дана био је у друштву са неким трговцима у гостионици у Ческој Камници, разговарајући се о трговачким приликама. На то ће га упитати један тамо присутни странац, држећи га за каквог трговачког путника: „Молим вас, за коју кућу (фирму) ви путујете?“ Баквехем није се ни мало смео, него је с места одговорио: „За кућу аустријску!“

Веран служитељ. Коцкао се млади гроф де Кале у Бадену на рулетни и био ванредно срећан те је за тили час добио 100.000 франака. Кад у јутру нема ни новаца ни његовог служитеља Жана. Али после осам дана, овај се врати. „Откуд ти сад?“ Упита гроф. — „Из Париза!“ одговори Жан. — „А каква си тамо посла имао? Где су паре?— „И оне су у Паризу. Знате, г. грофе, мислио сам да ћете се и даље коцкати, па би сте могли изгубити те лепе паре, за то сам их однео у Париз. Ево квите од вашег оца“.

Брзо растење. Читамо у „Србобрану“: Мало је биљака које тако брзо расту, као бамбусова трска. Године 1884. констатовано је у ботаничкој башти у Калкути, да је „исполински бамбус“ за 30 дана порастао 25 стопа и 9 палаца. У шатсворској стаклари порасла је једна бамбусова трска 42 стопе за 42 дана, дакле просечно по палца на сат. Ту би доиста човек могао видити како трава расте.

Класичко дрво. Читамо у „Србобрану“: Мало њих знају да у Атини има старо маслиново дрво, којем је већ бар 2000 година. Дрво је огромно и како научењаци рачунају засађено је у златно доба града Атине. Ала кад би овај живи сведок јелинског класичног доба нешто могао проговорити, па сам попричао шта је видио!

Спаљивање мртваца. Будимпештанско добровољно друштво за спасавање, предложило је меродавним факторима, нека се за сваки случај ако се у Будимпешти појави колера, уведе спаљивање мртваца. Пећ стоји само 1000 фор. и може се за три дана наместити. У овакој пећи може се уједанпут 6 мртваца а кроз 12 сати 60 спалити. Време је потребно, да се лешина са свим спали $1^1/_4$ сата. Довољне су две оваке пећи. Градском надфизикату је наређено, да о томе изрече своје мнење.

Лауренција Феро. Ових дана умрла је у Паризу госпођа Лауренција Феро. Била је кћи високог чиновника под Наполеоном III. Отац јој умре кад јој беше 16 год. Цар породици дозначи пенсију. Од то доба живила је врло раскошно и долазила је у прве аристократске кругове. Позоришта, балови, сјајни банкети све је то било на реду. На послетку почело се о Лауренцији сумњати, тим више јер је била изванредно лепа. Падом Наполеона неста и пензије и она једног лепог дана осване — сирота! Упише се у амбуланцију и тако се упозна са гласовитим Хеленистоном Феро, кога је, као рањеника неговала Овај се заљуби и ожени се њом. С почетка су живели лепо, али лепа жена хтела се опет повратити у стари сјај и да то постигне, заборави на брачну част. Обожаваоца доби за кратко време. Њезина кућа буде отворена најбогатијим грофовима и баронима. Опет банкети, опет сјајни балови! Али свет је почео мрмљати — а доброћудни муж мирно је подносио Једне вечери, кад се баш спремала на бал, долети јој 17-годишњи син са сузама у очима и упита: је ли истина, што му је један друг пребацио, да она, његова мати, није поштена? мати побледи — а син разумеде све и удали се. Мати се застиди и одлучи више никада не ићи на бал.... у то у соби пукне револвер Несретни син се убио. Отац мало после од жалости умре. Она је дуго плакала.... на послетку се разабрала и почела стару игру — но фалила је лепота! Сад је умрла у сиротињи.

Двадесетогодишњи робијаш. Ових дана пуштен је из земаљске казнионе у Митровици неки Бастијанчић, по занату резбар, који је издржао целу своју казну од 20 година. Он је осуђен пре 20 год. у Загребу ради уморства. Двадесетогодишњи робијаш, сада је слободан, потпуно је здрав и весео. Има му 70 година. У казниони се усавршио у занату, па је и многе друге робијаше научио. Кроз ово дуго време робовања он је стекао од постотка, кога је заслуживао на радњи, лепу своту од 2.000 фор. и сад је отишао у Далмацију да тамо отвори самосталну радњу.

Отимају се за њу. Пре неколико недеља славио је у Берлину енглески милионар лорд Ф. своје заручење са управљачицом једног женског друштва, које је тамо давало концерте. Заручник кратко време иза тога умр'о је у Хамбургу од колере но оставио је својој заручници легат од 750.000 марака (450.000 фор.). Неки Берлинци, који су дочули за тај тестаменат, сад се живо крећу, не би ли задобили милост те сретне свирачице.

Мудра пресуда. Ових дана састала се судбена порота у Вадовицама у Галицији да суди неком Олсанскому, који је био оптужен да је, као жељезнички благајник, проневерио 3200 фор. Он је 44 год. стар, ожењен, па се доказало да је он целу ту суму новца проиграо у малој лутрији. Поротници га прогласише невиним са мотивацијом: да није оштетио државу, пошто је новце однео из једне државне благајне у другу.

Због празника Крстов-дана изићи ће наш лист тек идуће среде.

Новије вести.

Грац. Сресни капетан у Цељу (јужна Штајерска) забранио је састанак словеначких јуриста у Тиферу.

Ровередо. Изабрани су за посланике опет они посланици који неће да суделују у расправама тиролског сабора.

Париз. Свечаност стогодишњице устројења републике обављена је сјајно. Говорили су министар-председник Лубе и председник парламента Флоке.

Лондон. Јављају из Буенос-Ајреса да су ухапшени неки часници због завере против државе.

Петроград. Тајни саветници Иваченков и Јермолов именовани су помоћницима министра финансије. Директор канцеларије у министарству финансије Кобеко, именован је државним саветником а државни саветник Романов, директором канцеларије у реченом министарству.

Трст. У Италији страшно се шири разбојништво. Код Монтепорција нападоше четир маскирана разбојника писмоношу и одузеше му новчана писма. Један од разбојника је доцније ухапшен. Исто код Монтепорција поробљен је и један чиновник принца од Бранкађија — а код Монтекомпатри нападоше разбојници 12 сељака, којима одузеше жито, које су кући возили. Један сељак је тешко рањен а сви остали су бијени.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 12. септембра у 3 сахата после подне.)

Будимпешта. Велики жупан жупаније чонградске Жилински дао је оставку.

Буенос-Ајрес. Изведена су многа ухапшења. Влада неизноси на јавност узроке завери међу војском. Очекивају се строге мере.

Њу-Јорк. У овдашњој синагоги (чивутској цркви) где је било приликом свечаности нове године око 1000 људи, већином жена, настала је страва услед повика да је букнула ватра. Свет је потрчао напоље те су у тој вреви убијена четворица а 12 тешко рањени.

Дописница уредништва.

Онима око листа „Велике Србије“. На Вашу поруку ево отпоруке: Немамо ми ништа против тога што сте Ви по кад и кад нешто пренели из нашега листа, та у целом свету се тако ради да једне новине преносе из других, па то можете дакле и ви радити — а нисмо имали ништа ни против тога, што не наведосте, да сте то пренели из „Заставе“ — све дотле, док не приметисмо: да се то злонамерно ради. Ви нас нападасте као оваке и онаке а кад тамо добро Вам је дошла наша радња и мука. Ви то нападање на нашу личност нисте могли пропустити ни у вашој поруци. Говорите о некој „сумњивој прошлости“, па ипак ти сумњиви људи износе тако корисне ствари по Српство, да их је вредно преносити. Но, поштени људи не сумњиче никад никога, него износе доказе, а јесте ли Ви или ко други икада то могли да изнесете против нас? Био увек просто бапски разговор. Видите, ми не бесмо никад тужени суду да починисмо ма које рђаво дело. А Ви? Нестојите ли и данас још у истрази због убијства а ми не прависмо из тога капитала?

Ако смо ми кад што пренели, било од Вас или од кога другога, ми то увек наведосмо — а нама, како Ви мислите, није стало до рекламе; реклама за „Заставу“ су њезина дела. Ви велите да ћете од сада назначивати макар и најкрупнијим словима кад од нас што пренесете, но у истом броју, где то рекосте, пренели сте наш допис из Дервенте о Плептају, па опет га узесте под својега.

Но најсмешнији сте и Ви и други Вами подобни, кад велите: да Ви не нападасте „Заставу“ него њезине уреднике. Има ли то разумна смисла? Да ли „Застава“ сама себе пише или пишу ли ју њезини уредници и сарадници? Па ако је лист добар, то је ваљда заслуга тих уредника и сарадника. И ми немамо ништа против „Вел. Србије“, но имамо много да замерамо њезином уреднику. А да имамо право, доказује изјава главног одбора „Велике Србије!“ Помало дакле, па до даље, г. Каћански!

ПРИПОСЛАНА.*)

Г. Николи Ж. Марковићу-Ердељану

свештеничком кандидату

у Опаво.

Овим вас позивамо г. Марковићу јавно, да нам изволите у року од 14 дана положити рачун о скупљеним добровољним прилозима, које сте у нашем месту скупили за пострадале у Банији још лањске године, па до данас још никако не учинисте, и ако обећасте, да ћете то учинити преко српских листова; јер у противном случају, ако то не учините, бићемо принуђени да изнесемо на јавност све оно, што дознадосмо, у погледу тих добровољних прилога, које вам ни најмање неће служити на част, и које ће вас изнети у потпуној вашој боји на јавност. Дакле рачун или до виђења.

Опаво, 10. августа 1892.

Више приложеника.

Г. Витку, лажном дописнику „Браника" из горњег Баната.

„Истина је синко цвет мирисни мио, лаж из пакла ниче, враг је посадио." Тако српска пословица.

Сумњам, да је Витко на учитељском збору у Сиригу 26. и 27. августа о. г. присутан био; јер у свом лажном извештају изнео је једну патку, која му не служи на част.

Изнео је, да је г. Ст. Нађвински предложио на збору: да се г. Н. Ђ. Вукићевићу привр. главном референту српских школа, од стране збора пошље повереница — ове године све саме поверенице. И шта више, да је то збор једногласно усвојио.

Кукавни Вукичевић, ако на поверенице чека, може и треба да верује у ову вест — по њега слатку; но али жао ми је, морам да му речем, да није истина, јер о томе ал ни речи не беше.

Изиђите, г. дописниче, с правим именом на среду, пак ћемо вам сви листом и учитељи и неучитељи који на збору бесмо неповереницу потписати, и да то није истина, што у свом лажном допису изнесосте за г. Вукићевића.

Ако је г. Н. Ђ. Вукићевић баш спао на те поверенице — у шта сумњамо — нико вам не крати; изволите му ви „solo" поднети — ко ће знати — може бити, да ће те постићи оно, за чим тежите или бар сањате.

На Моришу. **Ника.**

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе" ни у ком погледу.

ОГЛАСИ.

Schwarze, weiße und farbige Seiden-Damaste von fl. 1.40 bis fl. 17.75 p. Meter (ca. 38 Qual. u. 600 versch. Farben) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei die Seiden-Fabriks **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

СТЕЧАЈ.

Српско-Арадачка црквена општина овим расписује стечај на једно учитељско место, овдашње српске народне вероисповедне школе.

Плата је 400 фор. годишње, 34 фор. за школски, 15 фор. писарни прибор, слободан стан и зимњи огрев.

Изабрани дужан ће бити у додељеним му старијим разредима све школском уредбом прописане предмете предавати, пофторну школу држати и у цркви при сваком богослужењу појати.

Рок стечаја је до 20. септембра. Молбенице пека се шаљу на ову српску црквену општину.

У Срп. Арадцу 6. септембра 1892.

Владимир Стефановић, перовођа. **Тима Тошић,** председник.

535 1—2

ОБЈАВА.

Долепотписати издајем своју земљу у Ачарском Патесу, пустару Кутић 700 јутара, на више година под аренду, са свима зградама овде означеним:

3 куће за 16 фамилија; — 1 житни магацин; — 1 јечмени магацин; — 2 зобна мацина; — 2 чардака; — 1 кућа мала за субашу и друга мала зграда за потпуну удобност економа; — 1 шталу за 40 волова и 12 коња, двадесет хвати дугачка; — 1 парни млин за проста и фина брашна, ново зданије од двадесет хвати дугачко, које сваки дан меље.

Целокупни фундус са машинама, говеда и свиња домазлук.

Ако би се нашао купац, вољан сам и продати са добрим условијама. Економија је лепо уређена, која се сваком допасти може. Због моје слабости и старости рад сам себе у мир ставити.

Теодор Богдановић велепоседник.

524 2—3

ПРВЕ ВРСТЕ

НАЈБОЉЕГ

талијанског (белог)

ВИНА

продајем на литру преко сокака по 30 н. Бирташима на буре продаваћу по 20 н.

ЂОКА РАКИЋ, у Новом Саду.

504 4—5

ДВА МЛАЂА СПОМОЋНИКА

који говоре српски, немачки или романски. Шегрта или практиканта потребује галантериска, нирнбершка и плетена еспапа трговина

Д. П. РАНИСАВЉЕВИЋА у Панчеву.

529 2—3

Мануфактурна

2 спомоћника добри продавци за рува и памук способни, могу добити места и одма ступити у радњу

Панте Спаића сина **у Митровици.**

536 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА ПОПОВИЋА

У ПАНЧЕВУ

треба старијег спомоћника. Вични покрај српског, немачком и мађарском језику имају првенство. 537 1—1

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈЕФТЕ ОСТОЈИЋА

У РУМИ

539 1—3

потребује једног доброг спомоћника који осим српски, немачки и мађарски говори. Ступити може одмах.

РАДИ ЗНАЊА.

На молбу туторства малолетног Војислава Павловића, држаће се добровољна јавна дражба покретнина кафанске радње (намештај кафански) код „златног орла" у Земуну, у главној улици на лицу места, **3. октобра по рим. 1892.** у 9 сати до подне.

Уједно ће се продавати на добровољној јавној дражби некретнина малодобног Војислава Павловића, у грунт. уложку бр. 854. града Земуна уведене, **дана 7. октобра по рим. 1892.** код земунског кр. котарског суда, соба број 5.

У Земуну, 8. (20.) септембра 1892.

МАРИЈА уд. Г. ПАВЛОВИЋА, кафецијница.

538 1-3

СРЕМСКО-КАРЛОВАЧКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У СРЕМ. КАРЛОВЦИ

КУПУЈЕ ПАПИРЕ

РЕГАЛНОГ ПРАВА

по најновијем курсу

промпт каса (готов новац.)

Ср. Карловци, 7. (19.) септембра 1892.

СРЕМСКО-КАРЛОВАЧКА **ЗАДРУГА** ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ **У СРЕМ. КАРЛОВЦИМА.**

525 2-3

Пред-објава.

ВЕЛИКИ АСТРОНОМСКИ СВЕТСКИ САТ

долази и биће неколико дана овде изложен.

533 2—2

Остало ће се из плаката дознати.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Продајем из слободне руке, под бројем 164. састојећу из једног дућана, 3 собе, кујне и подрума, за тим у двориштy кујна са радионицом за виршлерај. Издаћу и под најам под добрим условима.

ФРАЊА ХААС у Тители.

526 2—3

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ВЕЛИМИРА НИКОЛАЈЕВИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује два способна спомоћника који говоре немачки и мађарски. Ступање одма или за 14 дана. 514 2—3

За галантеријску, даље мануфактурну трговину потребујем по једног старијег и једног млађег

СПОМОЋНИКА.

Д. БЕЛИЋ, Земун.

519 2—2

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ТОШЕ АРСЕНИЈЕВИЋА

У ПАНЧЕВУ

потребује једног млађег спомоћника, доброг детајлисту, који говори српски немачки и мађарски. Ступање одма. 513 2—2

Шпецерајска и кратког еспапа трговина

С. ПЕТЉАНСКОГ

У СТ. БЕЧЕЈУ

508 3-3

потребује једног младог, прве године изученог спомоћника који говори српски и мађарски. Ступити може одма.

Велика и шпецијалитетна трафика

ЉУБОМИРА МИХАЈЛОВИЋА

У ПАНЧЕВУ

516 3—3

потребује једног млађег спомоћника који одма ступити може. Првенство имају они који осим српски, немачки и мађарски говоре.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

Ј. ШАНДРОВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује једног млађег спомоћника и једног шегрта, исти морају добро мађарски говорити. Ступити могу одма. 521 2—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

НЕСТОРА П. СИМОНОВИЋА

У ИРИГУ

523 2-2

потребује једног старијег и једног млађег помоћника. Ступање одма.

Помодна мануфактурна радња

ЈОВ. И ЂОРЂА ПЕТРОВИЋА

У ЗЕМУНУ

треба једног старијег и једног млађег помоћника као и једног научника. Ступити могу одма или за 14 дана. 522 2—2

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА,

ДЕЛИКАТЕСА И ПАМУКА

КОСТЕ П. СТЕФАНОВИЋА

531 **„код слона" у Вршцу** 2—2

потребује једног млађег спомоћника који је вичан у српском, немачком и мађарском језику. Ступити може за 14 дана или одма.

Мануфактурно-мешовита трговина

СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА

У МЕЛЕНЦИ

потребује два добра и вешта спомоћника. 527 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИЛОША ПРОДАНОВИЋА

У СЕНТОМАШУ

потребује једног млађег спомоћника, који говори српски, мађарски а нешто и немачки. Ступити може одма. 530 2—2

Ко жели дневно да заслужи 5—10 фор. без икаква капитала и своје личне оштете; на лозовима и државним папирима нека се обрати на **J. DANNEBERG,** Wien I. Kumplg. 7.

491 3—6

Ц. И КР. ПОВЛАШЋ. ТВОРНИЦА ФИНОГ ЛИКЕРА

основана 1850. — награђена са 20 колајни и почасни диплома

Adolf Fränkl & Söhne, Biala (Galizien)

препоручују своје признате и одликоване пољске ликере

Контузовка, Getreidekümmel, Алаш, и т. д.

Ликера у свима сортама познати најбоље каквоће, специјалитети од старијих силовитих пића.

Могу се добити у свима приповнатим трговинама спецерија и деликатеса, као и у посластичарницама и кавазама.

Препродавци добијају рабат. — Ценовници иду гратис и франко. 31 16—24

Велики крах!!

у **Новом Јорку и Лондону** није на миру оставио ни осталу Европу, те је услед тога једна велика творница сребрне робе приморана читаво своје стовариште због недостатка у радницима тако рећи распокланьати.

Ја сам опуномоћен овај налог спровести и

поклањам

доленаведене ствари под незнатном ценом од **6 фор. 60 н.**

6 комада најфинији ножева са правим енгл. дршком,
6 комада амер. патент сребрних виљушака из једног комада,
6 комада амер. патент сребрних кашика за јело,
12 комада амер. патент сребрних кашика за кафу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за супу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за млеко,
6 комада енглески Викторија-служавника,
2 комада врло лепа чирака,
1 комад цедило за теј,
1 комад посипач за шећер.

42 комада.

Наведена 42 комада пре су коштали 40 фор. а сад се ево само за 6 фор. 60 новч. могу добити. Ово америчко патент сребро скров и скров је бео метал, који своју сребрну белоћу кроз пуних 25 година задржава, за чега се гарантује. — За најбољи доказ да овај оглас

није превара

обвезујем се ево јавно сваком коме се послата роба не свиди, без икаква приговора уплаћену своту повратити. Зато и поново напомињем, да свако ову згодну прилику употреби и да набави овај доиста **врло леп прибор ствари** по тако невероватно ниској цени.

AMERIK. PATENT

Само је онда право, ако је са означеном штитном марком.

Ствари се разашиљу само уз поузеће (Nachnahme) или кад се у напред новац пошаље.

Овом приликом и нарочито нека је препоручено за ово сребро прашак за чишћење, од којег је цена кутији 15 нов.

P. Perlberg's Agentur

der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik, **Wien, I., Fleischmarkt Nr. 14.**

Извод из стиглих признања.

Ја сам са пошиљком задовољан и молим поново да ми означено пошаљете.

Триент, 28. јануара 1892. **плем. од Брошек,** ц. и к. пуковник.

Будући сам прву пошиљку примио која ме је потпуно задовољила, умољавам да ми још 42 ком. пошаљете.

Геделе, 12. фебр. 1892. **Х. Патера** ц. и к. дворски управитељ лова.

534 1—

Беч, 1873. колајна за заслуге	Будапешта 1885. велика поч. диплома.	Загреб 1891. велика поч. диплома
Осек 1889. поч. диплома.	Н. Паланка 1887. златна колајна	Поч. диплома у Лондону 1878.

ЈОСИФ ЧИК

цар. и кр. искључ. привил.

ПРВА СРЕМСКА ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛ. КРЕЧА ТВОРНИЦА У БЕОЧИНУ.

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

Будимпешта V., Rudolfsquai 8.

препоручује пошт. грађевинарима и архитектима, предузимачима, поседницима, председницима политичких и црквн. општина као и осталој пошт. публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се увек у подједнакој изврсној каквоћи лиферује. 15 15—38

Ценовници и објашњења шаљу се радо на захтевање.

Париз 1876. бронзана колајна	Кечкемет 1872. сребрна колајна	Нови Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1883. златна кол јна

Почасна диплома Загреб. **1891.** Златна колајна Темишвар.

КВИЗДОВ

RESTITUTIONSFLUID

вода за прање коња, цена 1 боце ф. 1.40

Већ од 30 година у дворским и у другим великим војничким и цивилним шталама употребљује се за оснажење и опоравлање после великих штрапаца, код угањуća, код укочености итд. Ово средство ванредно утиче и од велике је користи за коње који се прежу.

Ваља пазити на гореозначену штитну марку, а треба изрично искати

Квизов Restitutionsfluid.

Може се добити и у лекарницама.

16 ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

Franz Joh. Kwizda,

k. u. k. österr. u. kön. rumän Hofliferant, Kreisapotheker **Korneuburg bei Wien.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

ÜBERALL VORRÄTHIG 17 MEDAILLEN

FEINSTE QUALITÄT · MASSIGE PREISE

CHOCOLAT SUCHARD NEUCHATEL (SCHWEIZ). CACAO

LEICHTLÖSLICHER CACAO

Ausgiebig · 1 Kg. 200 TASSEN · Nährhaft

598 41—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.